3-a Jaro. N-o 106

APERAS

SEMAJNE

7. Oktobro 1926

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Redaktanto: E. LANTY
14, Avenue de Corbéra, Paris-XII

Sidejo de Ekzekutiva Komitato de SAT
23, Rue Boyer, Paris-XX

Administranto: R. LERCHNER
Colmstrasse 1, Leipzig O 27

La naciismo en « senpolitikaj » lernejoj

« La lernejo devas esti ekster politiko! » hipokrite asertas la burĝaj pedagogoj. Dirante tion, ili donas al la vorto « politiko » iom... specialan sencon: politiko estas kontraŭŝtatajo.

Tiamaniere en la lernejoj de iu monarkia lando oni rajtas, kaj eĉ devas, prilaŭdadi la bonaĵojn de l'monarkiismo! tio ĉi ne estas politiko. Sed ve al arogantulo, kiu kuraĝos favore paroli pri malmonarkiaj teorioj: « politiko » ne estas tolerata en la lernejo...

Ni rigardu do kiamaniere la burĝa lernejo evitas politikon, parolante en siaj lernolibroj ekzemple, pri la granda milito 1914-1918. Ĝuste tiun ĉi problemon pristudis Eŭropa Centro de la Fondaĵo Carnegie, enketinta pri ĝi en preskaŭ ĉiuj landoj de la terglobo kaj resuminta la rezultojn de ĉi enketo en granda verko « Enketo pri la postmilitaj lernolibroj », kies unua volumo traktanta ĉefajn eŭropajn ŝtatojn, aperis antaŭnelonge (1).

Tiu ĉi dokumentaro, indas la atenton de ĉiu vera sennaciulo, montras la veran fizionomion de l'burĝa lernejo, fizionomion, sur kiu estas miksitaj la trajtoj de krueleco kaj malsaĝeco.

(1) *Enquête sur les livres scolaires d'après-guerre*. Vol. I. Paris. 1925. (Enketo pri la lernolibroj postmilitaj).

Tiom, kiom permesas la limigita spaco de jurnala artikolo, ni penos koncize skizi la enhavon de tiu ĉi interesega libro.

★

Plej forte la politiko enradikiĝis *Germanian* lernejon. La 148-a paragrafo de la Weimar-a konstitucio diras, ke la instruado en ĉiuj lernejoj devas esti konforma al « la spirito de l'germana nacio kaj de interpopola paco », por ne atenti la lastajn vortojn de l'paragrafo, oni uzas plejparte malnovajn antaŭrevoluciajn lernolibrojn; aŭ la nove eldonitajn lernolibrojn oni markas per la jaro 1917 por eviti la necesecon pritrakti la malvenkon de Germanio kaj la respublikon.

En la lernolibroj regas la imperialismaj teorioj de Mommsen kaj Treitschke; multo estas dirata pri Moltke, Blücher kaj Krupp, malmulto aŭ nenio — pri Gœthe, Kant, Beethoven. Ofte oni parolas pri dio, helpanto de germana militarismo, kiu kruele punas ĝiajn malamikojn.

La lernolibroj ne konfesas la malvenkon de Germanio, sed rakontas pri Wilson, pri bolŝevika oro, provokinta revolucion ktp. Pri la respubliko nemulte estas dirata.

« La revolucio neniigis la armeon kaj la ŝiparon... La imperion, tiun fieran kreaĵon de Bismarck, oni transformis, 48 jarojn poste, en respublikon » (1926) (*).

Jen ankoraŭ du citaĵoj el antaŭrevoluciaj, sed ankoraŭ uzataj nun, lernolibroj: La milito estas ne detrua, sed krea forto, kiu konstruas la socion ». « Emo al monarkio estas leĝo de l'homa naturo ».

Kaj jen temoj por verkoj el la libro: « Pli ol 800 temoj pri la mondmilito de 1914-1918 jaroj »: « La kanonuzino de Krupp en Essen. Kreskanta envio de Anglio al Germanio. Kial Francio estas nia ega malamiko. La teruro de angloj dum apero de Zeppelin'aj aerŝipoj... ».

Kaj por kompletigi la belan bildon ni citu ankoraŭ versaĵon el *porinfana* krestomatio (1915):

Jen malamik' en tranĉeoj sin kaŝis;
Ni lin kuraĝe ataku.
Tiu hundego ne pensu, ke ni
Iun hodiaŭ pardonos.

Ĉiun mortigu pardonon petantan,
Ĉiujn mortigu, la hundojn.
En nuna horo, la horo de venĝo
Pli malamikojn mortigu!

★

En *Francio* ne estas pli bone. Jen kiel traktas unu lernolibro la demandon:

« Ni ne parolu pri malamo kaj venĝo eĉ rilate niajn plej harditajn malamikojn: malamo kaj venĝo malaltigus nin ĝis ilia nivelo. Kaj nur

(*) La ciferoj en parentezoj indikas la eldonjarojn notitajn sur la lernolibroj.

pro nia sendanĝereco kaj digneco ni starigos inter ili kaj ni la neforgeseblan memoraĵon pri iliaj malnoblaĵoj kaj krimoj. »

Kaj nun jen por komencantoj ĉerpitaj ekzercoj el sufiĉe disvastigita lernolibro de Fournier. Komence estas priskribata la bombumado de Reims kaj poste sekvas: « germanianoj mortigis...; ili finmortigadis niajn...; forbruligis... » La ellasito estas plenigota de lernanto.

La rusa revolucio pasis tute nerimarkite de la aŭtoroj de francaj lernolibroj...

★

La *belgia* akademio antaŭnelonge aljuĝis premion al libro, titolita « Skizoj pri la vivo kaj kulturo de belgia popolo », skribita de du eminentaj pedagogoj. La sekvanta citaĵo donas sufiĉan komprenon pri la spirito de ĉi verko:

« La germaniaj industrio kaj komerco venkadis per rimedoj, similaj al rompoŝtelo kaj friponado... Relative honestaj inter si, simile al membroj de rabista grupo, obeantaj komunan severan disciplinon, ili estas malhonestaj kaj ne plenumantaj siajn promesojn rilate al ĉiuj negermanianoj. »

En alia belga lernolibro ni legas: « La germanianoj restis samaj, kiel ilin priskribis Cezaro antaŭ dudek jarcentoj: raso de rabistoj, ŝtelistoj kaj mortigistoj. For el la Ligo de Nacioj tiujn ĉi krimulojn... Ili devas esti konsiderataj kiel popolo nekapabla esti memstare regata kaj devas esti prizorgataj kiel iliaj antaŭaj negraj kaj papuasaj kolonioj ».

★

En *Italio* la enketo ne sukcesis, ĝin respondi tre konata italia pacifisto, kiu tre diplomate evitis iujn ajn citaĵojn el lernolibroj por ne akuzi sian landon pri ĝiaj edukaj krimoj. Tamen la « pacifisto » ŝincere diras, ke Italio ne ricevis de la milito tion, kion ĝi esperis havigi al si.

En *Bulgario*, lando multe suferinta pro la senĉesaj militoj, lando, kies popolo disreviĝis de ĉiuj siaj iluzioj, oni tamen venenigas la infanajn cerbojn per similaj putrindaĵoj:

« Vi, serboj kaj montenegranoj, malnoble perfidis nin. Senkonscienca rumano kaŝatakis nian landon. La domo ja estis sen mastro — alloga okazo por ŝtelisto... Sed niaj suferoj baldaŭ finiĝos: proksimiĝas la tago kiam la malamiko ricevos meritītan punon ». — « La grekianoj estas egaj hipokrituloj... Kiam grekiano malfortas, li surgenue petegas, sed li fariĝas kruela plifortiĝante. »

★

En *Aŭstrio* la popolkleriga ministerio proklamis ankoraŭ en 1919 militon kontraŭ ĉiuj militarismaj lernolibroj, foriginte ilin el uzo. Tuta aro da cirkuleroj postulas, ke la instruado estu bazita sur la principoj de internacia solidareco, ke pri la mondmilito estu rakontataj nur faktoj konfesitaj en ĉiuj landoj, aŭ almenaŭ pri la dubaj demandoj estu klarigataj ankaŭ la malaj teorioj.

Se la aŭstriaj instrutendencoj ne konformiĝas ankoraŭ kun la teorio de la sennacieca edukado, ili tamen permesas konstati grandan progreson.

Ankaŭ en *Anglio*, kie la lernejo estas tute apartigita de la ŝtato (eĉ la popolkleriga ministerio estis kreita nur en 1873) la granda pliparto de lernolibroj penas eduki ĉe la lernantoj estimon al aliaj nacioj kaj abomenon al milito. Cetere al la priskribo de militaj okazintaĵoj estas dediĉate nemulte da atento, la ĉefa temo estas progreso de l' civilizacio.

★

El tiu ĉi mallonga revuo ni vidas, ke en la pliparto de eŭropaj landoj oni kripligas la plastikajn mensojn de l' infanoj instruante al ili malamon al aliaj nacioj, glorigante la nacian armeon, ĝian heroecon kaj kuraĝon. En la plej bonaj okazoj (Aŭstrio, Anglio) oni tamen edukas en la spirito de naciismo kaj patriotismo, miksita kun burĝa pacifismo.

Ni kredas, ke ĉiu ajn argumentado pri tio ĉi estas tute superflua, ĉar la artikolon ja legas konsciaj sennaciuloj. Mi nur bedaŭras, ke paralele kun citaĵoj el burĝlernejaj lernolibroj mi ne povas enmeti ankaŭ por komparo citaĵojn el sovetlandaj lernolibroj. Espereble iu el la sovetlandaj K-doj plenumos tiun taskon.

E. AISBERG.

Ĉu kredeble?

Industriisto germana skribis en gazeto:

« Oni ne sufiĉe klare vidas, ke la « amaso » estas la efektiva konsumanto de tiuj objektoj, kiujn ĝi ne uzas senpere. La aĉetanto de komplika kaj multekosta maŝino por surpresi teksaĵojn estas eble grandindustriisto, ŝajne la vera mendinto, kaj la vendanta maŝinfabriko amindumas lin. En vero la maŝinon funkciigas la laboristedzino aŭ la servistino, kiu deziras porti multkolorajn vestojn aŭ antaŭtukojn. La maŝino ne funkcias, kiam la edzoj de la edzinoj ne havas laboron aŭ tro malaltan salajron. Tiu malzorgo de la veraj kaŭzoj pri la okupado de nia industrio eble klarigas, kial inter ni ĝenerale estas konsiderataj ĉiam ankoraŭ la riĉaj rondoj kiel la efektivaj konsumantoj. Fakte kreis la superintensa, industrio evoluo en Germanio kondiĉojn kiuj malpermesas limigon de la debito ĉe la nemultuombraj anoj de la nuntempa aĉetpova amaso. Eble ankaŭ al ni venas jam ĉi tiu kompreno, sed neniel ni ties tiras konsekvencojn tiel konscie kaj energie, kiel la Usonanoj. En Usono oni forlasis la malnovan koncepton laŭ kiu la laboristo laste estas konsiderata kiel homo, kaj unue kiel energifonto, simila al meĥanika aparato, kiu sen kunteniĝo kun la ekzistado de la fabriko povas esti laŭplaĉe utiligata aŭ forigata. Oni komprenis, ke por atingi pli altan debiton ol la ĝisnunan necesas pligrandigi la aĉetpovon de la produktanto, t. e. la salajron de la laboristo.

La agado de Usono certe meritas nian plej streĉan atenton, por ke malaperu ĉe ni la jenaj polemikaj agitvortoj: deziremo de la laboristaro « kaj » profitavido de la industrio.

R. Matschat, la skribinto, okupas gvidantan pozicion en la germana industrio. Li skribis tiun ĉi artikolon en la « Frankfurter Zeitung » post kelkaj vortoj de Ford, kiu postulas la kvintagan laborsemojnan ». La vortojn mi ja aŭdis, sed la kredo al mi mankas, tial ke ĉiuj entreprenistoj en Germanio provas plibonigi la produktadon per malaltigo de salajro kaj plilongigo de labortempo...

SAT-ano 5690.

La enspezo de Leningrada laboristo

La salajrstatistiko en julio nunjara montris ke la meza salajro en 9 industriaj sindikatoj estis 78 rubl. 80 kop., aŭ 97 % de la antaŭmilita salajro. En junio la meza salajro estis 73 rubl. 42 kop. aŭ 92 % de la antaŭmilita. La kaŭzo de la salajrplialtiĝo en julio estas la pli granda kvanto da labortagoj en ĉimonato.

Ĉe metalistoj la meza enspezo estis 92 rubl. 25 kop.

La duan lokon okupas la kemiistoj-87 r. 75 k., ilin sekvas la ledistoj-86 r. 42 k.; paperindustriaj laboristoj-75 r. 30.; lignaĵistoj-72 r. 47 k.; presistoj-72 r. 25 k.; nutraĵistoj-70 r. 75 k.; kudristoj-66 r. 90 k.; kaj teksistoj-59 r. 54 k.

Laŭ « Rabočaja Gazeta ».

LA FERVOJOJ EN ĈINIO

La okazantaĵoj nun malvolviĝantaj en Ĉinio altiras la atenton de vasta publiko. Tial ni opinias, ke nia legantaro bonakceptos la ĉi suban artikolon, kiu iomete helpos ilin kompreni vastan, gravegan problemon, kiun eŭropanoj provas solvi per kanonoj, — kio riskas eksplodigi novan mondmiliton.— Red.

★

Dum 4 000 jaroj la ĉinoj ŝatis la kulturon de pasinteco kaj tradicion, malakceptante ĉiun novan ideon.

Ĉinio areas 11.000.000 kv.-kilometrojn kaj havas pli ol 400 milionojn da loĝantoj. Ĝi estas riĉa je mineraloj, karbo, ktp. kaj precipe en terkultura rilato. La ĉina popolo estas adepto de l' religio de Konfucio, kaj ĝenerale konata kiel tre modesta facile kontentigebla kaj volonte permesanta al ĉiu ekspluati ĝiajn naturdonacojn. Hejme ĝi sentas sin tre feliĉa.

Nur dum la lastaj jaroj eksentis la ĉinoj, ke ilia ekzisto en la nuna mondo ankaŭ dependas de la ĝeneralaj kultura kaj scienca progresoj en la aliaj landoj kaj ke materiala kaj intelekta kunlaborado de eksterlandanoj estas nepre necesa. Pro tio ili konsentis akcepti ĉiajn kontraktojn nur por atingi kunlaboradon.

Niaj legantoj povos el la sekvantaj linioj kompreni, kiel malfacile estis atingi la akcepton de fervojoj en Ĉinio.

Historio de la ĉiniaj fervojoj.

Ni povas dividi la historion de la ĉiniaj fervojoj je tri periodoj. La unua estas tiu de la jaro 1863, kiam oni la unuan fojon en la « ĉiela regno » pritraktis la fervojan demandon ĝis la jaro 1880.

Jam en la jaro 1863 estis prezentata al la regnestro petskribo, subskribita de 27 eŭropaj komercistoj el Ŝanghai, en kiu oni petis permeson por konstruado de fervojlinio Ŝanghai-Souchow (grava centro, proksimume 60 km. okcidente de granda marhaveno). Tiu petskribo estis rifuzata. Kiel kaŭzo por la rifuzo estis dirate, ke fervojo por Ĉinio povas esti okaze utila nur tiu, kiu estus konstruota de la ĉinoj mem; kontraŭe se oni permesus la konstruadon al eksterlandanoj, oni ankoraŭ pli multe plifortigus per tio ilian influon en la « ĉiela regno ».

Du jarojn poste faris la eŭropanoj novan petskribon, pro la konstruado de 17 km. longa fervojo inter Ŝanghai kaj Woosung. La koncesio estis donata kaj la konstruado tuj ekkomencis. Sed pro diversaj okazoj oni povis nur en la jaro 1876, t.e. 11 jarojn post la ekkonstruo, komenci la trafikon, kaj eĉ tiam nur por mallonga tempo, ĉar la ĉina registaro, kiu prizorgis la trafikon, ĝin interrompis dum sekvanta jaro.

Malgraŭ la malsukceso, kiun la eŭropanoj havis ĉi-okaze, la konstruado mem havis aliflanke grandan valoron por la ĉinoj, ĉar la provo montris al la registaro, kian signifon povus havi la fervojo por la alproksimigo de unuopaj provincoj de la grandega ŝtato kaj por la plifaciligo de la politika unueco kaj ekonomia evoluo.

Post 1880 ekkomencis la ĉina registaro permesi al eksterlandanoj la konstruon de fervojoj, aparte tiuj de Peking-Mukden, Peking-Hankow, Ĉeng-Tai-Pienlo kaj de la linio Ŝanghai-Nanking, kiuj kavas entute proksimume 3000 kilometran longecon. La konstruado de tiuj linioj estis donata al anglaj kaj franco-belgaj entreprenoj, kiuj devis havi la necesan kapitalon kaj teknikan personaron. Ilia rolo konsistis ĉefe el havigo de kapitalo per eldono de ĉinaj ŝtataj biletoj kaj en kontrolo de la uzado de mono, por tiel ebligi gardi la rajton de la eksterlandaj posedantoj kaj la ĝeneralan krediton de la biletoj garantiataj de la ĉina registaro.

Krom la profito, kiun havis la entreprenoj per tio, ke ili liveris la necesan materialon kaj kaŝe partoprenis kiel posedantoj, ili plie partoprenis la profiton, kiun donis la fervojoj. La linioj mem estis unuaranga garantiaĵo por la mondonintoj.

Ĝis la jaro 1905 estis la fervojoj subigitaj al tiu reĝimo. El la spertoj kolektitaj dum jaroj, venis la ĉina registaro al la konvinko ke la ĝis nuna koncesiformo ne respondis al ĝiaj deziroj, ĉar ĝi konsideris la fervojon kiel rimedon por ĝenerala plibonigo de la popola bonstato. Ĝi pro tio ŝanĝis sian ĝisnunan koncepton, tiel ke ĝia ĉefzorgo estis pli kontentigita kaj ĝi enkondukis novan reĝimon de la fervojtrafiko. Tio estas ĝi subigis la fervojon al la efektiva kontrolo de kontroloficejo (Trafika ministerio), forigante la partoprenon de la koncesiuloj je la profito rezultanta de la trafiko. En la jaro 1909 ekkomencis la ŝtato reaĉeti la grandan Nord-Sudan fervojon Peking-Hankow kaj Peking-Mukden (2400 km.)

La nuna stato.

La nuna reĝimo dividas klare la konstruperiodon de la trafika periodo. Dum la unua oni laboris sub la supera kontrolo de la ĉina registaro kaj sub gvidado de ĝenerala direktoro, helpata de ĉefinĝeniero, interkonsente kun la ĉina registaro kaj la financa grupo. Ĉi lasta havis tre grandan potencon, precipe koncerne la elekton de la personaro, la konfirmon de la projektoj kaj aĉetkontraktoj ktp. La prunteprenoj estas garantiataj per la ĝenerala enspezo de la ĉina ŝtato, sed unue prezentas ĉefan garantiaĵon la koncerna fervojlinio. Post finkonstruo de la linio estas la trafiko gvidata ekskluzive de la ĉina ŝtato pere de ĝenerala direktoro helpata de teknika ĉefinĝeniero. Post plena repago de la kapitalo per reaĉeto ĉesas aŭtomate la kontrolo flanke de la posedantoj de ŝtataj valorpaperoj.

Nuntempe sub la nomo: « ĉinaj ŝtatfervojoj » (enkalkulite la 600-kilometran linion Peking-Sui Yan, kiu estas konstruita de ĉinaj inĝenieroj per ĉina mono) konstruitaj laŭ la tekniko de diversaj landoj ekzistis tre diversaj konstru- kaj ekipo reĝimoj. Pro tio ekestis ĉe la tipo de la materialo, konstru- kaj trafikmetodoj, manko, kiu estus povinta krei seriozan malhelpon por bona organizado de la fervojoj. Ĉiokaze estu menciite, ke iaj trafikkondiĉoj, kiel ekzemple larĝeco inter la reloj, alteco de la kuplado kaj maniero de la konstruado (Janej) ktp. ĉe ĉiuj fervojoj (escepte la sudmanĝurian) estas nun atentataj, kaj ke la interŝanĝo de rula materialo estas ebla.

Por forigi la ĉi-supre menciitan mankon, en la jaro 1920 estis de la trafikministerio kreita komitato por efektivigi la unuecon de la ĉiniaj fervojoj, sub la prezido de la unua ĉefinĝeniero de la trafikministerio kaj kunlaborado de spertaj ĉinaj kaj eksterlandaj inĝenieroj. Oni povas aserti, ke per la agado de tiu komitato hodiaŭ plene estas efektivigita teknika unueco kiel ĉe la trafiko tiel ankaŭ ĉe la konstruado de la linioj kaj ke de post 1922 la ekzistantaj fervojoj estas unuece ekipitaj.

Ĉinio havas 12.000 km. da fervojlinioj en trafiko, konstruataj nun estas 1600 km. kaj projektataj 2.000 km. La lastaj estas donitaj koncesie aŭ troviĝas jam en vigla preparo.

Metodoj de fervoja mastrumado.

Koncerne la 12.000 km. da linioj su kiuj nun okazas trafiko, ni tiru el la oficiala statistiko jenajn informojn:

Kilometraj enspezoj	14.200	ĉinaj d.
— elspezoj	6.300	—
— puraj (?) enspezoj	7.900	—
Trafika koeficiento	44,3 %	

Se mi ne eraras, estis la trafika koeficiento ĉe la francaj fervojoj antaŭ la milito inter 60 kaj 65 %. El tiu komparo estas evidente, ke la trafika koeficiento ĉe la francaj fervojoj estas pli granda ol la nia. Oni povus kredi, ke la malpli grandaj kilometraj elspezoj dependas de pli celkonforma organizo de la ĉinaj fervojoj. Kontraŭe mi devas konfesi, ke ili estas direktataj laŭ malpli bonaj kondiĉoj pro militaj kaj aliaj internaj bataloj, aliel estus la profitoj pli grandaj ol ili nuntempe estas. Kio permesas al la ĉinaj fervojoj malkaran trafikon, estas plejparte la tuta aŭ preskaŭ tuta manko de respondeco koncerne la publikon; sed al kiu respondeco estas la francaj fervojoj subigitaj.

Iu eble opinius, ke ĉi tiu sistemo malebligas la ekonomian evoluon de la komerco. Kontraŭe, dank' al la sistemo de grandaj transportagentejoj, ĝi estas absolute certigita. La fervojo permesas al la agentejoj por la ekspedita pezo en plenaj ŝarĝvagonoj jare ioman rabaton. La firmoj dank' al sia organizo kapablas kolekti la malgrandajn sendaĵojn de la malgrandkomercisto, por plene ŝarĝi la vagonoj de 20 aŭ 40 tunoj kaj tiele ni atingas bonegan eluzadon de nia rula materialo.

Fine ankaŭ nia malgranda komercisto, kiu ne estas kutimigita sendi sian varon per fervojo, pli fidas al iu laŭ komerca maniero organizita transportagentejo, ol al la fervojo, kiu prenas sur sin nenian respondecon rilate al la transportado. Dum la agentejoj povas preni sur sin, dank' al sia organizo, certan respondecon.

Ĉi tiuj agentejoj altiras jam pro sia propra intereso la ekspedon de varoj per la fervojo, kaj klopodas ĝin fortiri de aliaj trafikiloj. Ili entute ludas la rolon de fervojagentejoj kaj agadas kun pli granda sukceso ol tion povus la fervojagentejoj mem.

Perspektivo.

La mondmilito kaj la nunaj politikaj komplikajoj estas la ĉefaj kaŭzoj de prokrasta evoluo de niaj fervojoj; sed tiu ĉi stato estas nur provizora. La nova ĉina respubliko ekzistas apenaŭ de post la revolucio de 1912, kaj ĝi troviĝas en transira periodo, kiun devis ĉiuj popoloj travivi; se eĉ dum tiu ĉi periodo ne povas esti efektivigata la progreso, tamen disvastiĝas la ĝenerala popola sento en tiu ĉi direkton.

Antaŭ nelonge estis starigata komitato por pristudi novan fervojan politikon, kiu prikonsideros la bezonojn de la lando kaj la staton kaŭzitan per postmilitaj cirkonstancoj, por doni al Ĉinio malgraŭ la momentaj financaj kaj aliaj malhelpoj, rimedojn por rapida ekonomia evoluado de ĝiaj fervojoj. Ĉinio posedas ĝis nun nur tre malgrandan parton de la fervojoj, kiujn ĝi bezonas. Larĝa perspektivo kuŝas antaŭ ni.

Laŭ artikolo de Inĝ. Ouang *(Peking) aperinta en « La Fervojisto » N-roj 9, 10, 11, 12.*

La Hispania Reakcio kaj la Instruado

En la oficiala bulteno (registara) de la provinco Cuenco estis publikigata cirkulero kiu ordonis al ĉiuj instruistoj, kiuj oficas en iu ajn lernejo (ĉu publika ĉu privata), la instruadon de la katolikaj religiaj doktrinoj kaj la partoprenadon al la kultceremonioj kaj precipe al la sankta meso; agoj kiuj, diras tiu ĉi « lumiga » bulteno, estas nepre necesaj por trafe bona edukado.

La urb- kaj vilaĝestroj devas vivigi kaj plenumigi la ordonon kaj estas devigataj tuj komuniki pri eventuala neobeo (kiu estos punata plej severe) al la provincestrejoj.

Ni ne miru, ke semajnaj eldonajoj de la « Propagando Katoliksocia » freneze aplaŭdis tiun ĉi ordonon, alprenitan « post profunda studado de la afero, vidinte, ke la bono de la patrio postulas tian leĝon ». Kuriozajo estas, ke jurnaloj, kiuj sin nomas sendependaj, aprobis tiun perforton kontraŭ la konscienco. Evidentas, ke ni ankoraŭ vivas en mezepoka tempo kaj ega malheleco ĉirkaŭas nin. Dum tiu tuta longdaŭra nokto aperis nur kelkaj steletoj sur la Hispania horizonto.

Ne mankas progresemaj spirito kaj kapableco en Hispanio, sed ĉiam ili estas perforte subpremataj.

Novaranĝo de la instruado en la duagradaj lernejoj.

Laŭ la nova aranĝo, ekzistas por tuta Hispanio nur unu sola teksto kaj programo por ĉiu lecionaro. Tiel la ekleziularo ligas la spiriton kaj agliberecon de la profesoraro. La instruado perdas sian mov- kaj evoluelecon, fariĝas enua kaj nefruktodona. Tial, diris iu sincera Madrida pastro samtempe profesoro: « mensa kaj intelekta malarmigo de la popolo, donas al ni la certecon, ke daŭros la nuna regado ». Interesa estas la novaranĝo de la ekzamenkomisioj. De nun en ĝi partoprenas: unu profesoro de mezlernejo (duagrada lernejo), tri profesoroj universitataj kaj unu ekleziulo, kiu, tiel diris la supre citita pastro: « eble la antaŭan tagon venis de sia kamparana laboro (ĉar ne estas bezonata iu ajn ŝtata aŭ universitata titolo, ĉiu ekleziulo rajtas partopreni) aŭ li eklernis pasintan tagon la hispanan lingvon ».

LIA REĜA MOŜTO ALFONSO LA XIII-a reganto de Hispanio.

Tiel penetris la eklezio en la instruadon. Ĉi sukcesojn ĝi atingis, estante la konsilantaro de l' militista registaro. Oni povas tute prave diri, ke ĉiuj registaraj agoj, ordonoj kaj decidoj estas la plenumo de la monaĥaj konsiloj.

Elbor.

La virina vivo en Abĥazio

(El raporto de K-dino Trejper delegitino ĉe la 3-a konsiliĝo de Abĥazio.)

Unu el la plej interesaj kaŭkazaj landoj sendube estas Abĥazio. Ĝi estas loĝata de pli ol 26 diversaj gentoj, el kiuj ĉiu havas propran lingvon. La lingva diverseco estas ofte tiel ĥaosa, ke la loĝantaro de unu vilaĝo ne komprenas la lingvon de la najbara.

La indiĝenoj de Abĥazio estas popolo, kiu estis forpelata en ĉi montojn, de diversaj ĝin almilitantaj gentoj. Kaŝinte sin en la montaro netrapenetrebla, la abĥazoj konservis al si pratempajn lingvojn kaj morojn.

Tiun ĉi konservadon favoris la cirkonstanco ke nur sur mallarĝa teritorio apudmara ia interkomunikiĝo estas ebligata, sed en la montaro dum la plej granda parto de la jaro, ofte eĉ dum la tuta jaro, ne estas ebleco, nek piede nek per ĉevaloj, aranĝi ian interligon kun aliaj vilaĝoj kaj urbetoj. Pratempa ankaŭ estas la traktado de la virino abĥaza, malfacila estas ŝia sorto en tiu ĉi suna lando, riĉa je floroj kaj fruktoj, kuŝanta inter maro kaj montoj kiel paradiza anguleto.

La abĥaza virino ne partoprenas la ĝeneralan produktadon, sed nur plenumas la hejman laboron. Nur la viroj kulturas la tabakon kaj vinberojn, kiuj estas la ĉefproduktoj de la lando. Absolute senigita de homaj rajtoj estas la abĥaza virino. Ŝi devas kovri per vualo sian vizaĝon; en ĉeesto de edzo aŭ alia viro parenca ŝi ne rajtas paroli. Kiam alvenas iu viro, ne estas permesate al ŝi vidigi sin egale, ĉu ŝi estas edzino aŭ patrino. Sed dum la lastaj jaroj ekrompiĝas la baroj. Kvankam estas malfacile sub tiaj kondiĉoj partoprenigi la abĥazan virinon en la socia vivo, oni jam povas vidi ŝin, en ĉiam kreskanta nombro, partopreni la kamparanajn kunvenojn. Antaŭe estis tio tre eksterordinara kaj miriga afero.

Komence la viroj estis malkontentaj kaj kontraŭstaris, sed fine nun ili devas cedi antaŭ la vekiĝanta aktiveco de la virinoj kaj ofte ili nun fieras pri tio, ke iliaj edzinoj estas elektitaj en estraron.

Ega estas ankoraŭ la analfabeteco kaj por likvidi ĝin oni aranĝas kursojn, tre ofte por la virinoj aparte, ĉar ili ne emas viziti kursojn, kiuj estas vizitataj de viroj. La kursoj okazas en ĉiuj abĥaziaj lingvoj, sed ofte oni ankaŭ petas instrui la rusan. Forte konstatebla estas ankaŭ la disfalo de la antaŭaj familiaj interrilatoj. Bedaŭrinde la aliiĝo alprenas ofte malbelajn formojn kaj okazas mallaŭdindajoj. Ekzemple, viroj edziĝas kun iu knabino aŭ virino por la laborsezono kaj post ĝia finiĝo li forlasas ŝin kaj eksedziĝas. Aŭ ankoraŭ pli malbone, li forlasas la edzinon kaj infanojn.

La zorgado pri patrineco kaj infanoj estas treege ne disvolvita. En malproksimaj vilaĝoj pereigas patrinoj siajn idojn, ne havante sufiĉan komprenon pri infanflegado. Porinfanaj institucioj ne ekzistas. La analfabetino ankaŭ ne konfidas al tiaj. Sed oni nun konstruas baŝon por la malfermo de infanejoj. En urboj la laboro inter virinoj estas pli facila. Tie ekzistas la delegitkunvenoj, por kiuj estas elektitaj entute 148 delegitinoj el kiuj nur 30 venas el la vilaĝoj. Sed kompare kun la antaŭa jaro estas jam konstatebla, bona kresko de partopreno de la virinoj en la socia vivo. Lastjare estis entute nur 10 sovetaninoj, dum nun estas 30 vilaĝaj sovetaninoj kaj 40 urbaj. Kaj tiu ĉi kresko daŭros, kaj fine liberiĝos la abĥasiaj virinoj el superstiĉo kaj malklereco, kaj ili helpos ĉe la konstruado de la libera sovetlando.

Elrusigis M. Alekseva.

Se « Sennaciulo » ne plaĉas al vi, diru kial — ni provos igi ĝin pli plaĉa.

Ŝed, se ĝi plaĉas, varbu, varbadu abonantojn.

Neniu aktiva SAT-ano forgesu, ke ekzistas almenaŭ 20.000 laboristaj esperantistoj, kiuj povus aboni nian gazeton, se ili konscius sian devon.

Ĉiu SAT-ano igu ilin konsciaj.

Niaj malamikoj

Ni scias tre bone, kiuj estas niaj malamikoj. Ni konas la malican vizaĝon de la burĝa klaso kun ĝia sanktŝajniga hipokriteco. Ni konas la intrigojn kaj ruzojn, kiuj minacas la proletaron kaj ni jam trovis antaŭrimedojn kontraŭ ili: la fortajn organizojn politikajn, ekonomiajn, klerigajn kaj korpkulturajn. Sed unu el niaj plej akraj malamikoj, la malbonulon en la propra domo, sub propra volo, ni ne volas ekkoni, la diablon alkoholo. Por pravigi ĝian ekziston oni eltrovas milojn da motivoj kaj pretekstoj: ne estas tiel terura, diras unu, tiu sendanĝera glaseto; alia rimarkas: ĝi ja pliigas nur iom la gajecon kaj cetere ĝi estas ja privatafero ĉu iu trinkas aŭ ne.

Ĉu ankaŭ la nenombreblaj milionoj, kiuj devas esti uzataj por la frenezulejoj, kie oni kuracas poste la adorantojn de la sendanĝera glaseto aŭ por la infanhospitaloj, en kiuj la plej kompatinduloj el la homaro, la senkulpaj infanoj pentas por la sendisciplino de la gepatroj. Ĉu tio ankaŭ estas privatafero? Kontraŭ tia malbono ekzistas por la honestaj homoj kaj veraj socialistoj nur unu vojo: senhalta batalo kontraŭ tiu-ĉi malamiko de la proletaro: la alkoholo. Kaj tia batalo estas liberiga en la plej bona senco de la vorto. Ĝi efikas je profunda renverso de l' tuta vivmaniero. Ĝi donas pli multe da sento por la beleco de l' korpo, kaj ĝojo pro ĝia fortiĝo; ĝi donas pli fortan volon kaj liberan karakteron.

Kie alie povas tiuj ecoj disvolviĝi, se ne ekstere en la naturo, dum la gajaj migradoj kaj rigardoj al la naturaperajoj. Por tio ni ne lasu nian naturamikan movadon malaltiĝi ĝis iaj amuzadoj. Ni gardu en ĝi la profundan, noblan ideon: la esprimon de nova vivreformo.

Tradukita laŭ informoj de la gazetservo de la Turista Asocio « La Naturamikoj » (Wien).

SENKAŜAJ IMPRESOJ PRI SOVETIO

Malbonaj. — (Jes vere, ĉar estas makuloj sur la suno).

La grupoj de senhejmaj infanoj. La oftaj odoraĉoj en la necesejoj. La malpuraj hejmoj, migrantoj, kiuj kuŝas dum nokte en la fervoja atendejo. Tro multe da muŝoj kiuj indikas malpurecon. La rompitaj pavimoj en Leningrad. La alta kosto de vestoj kaj aliaj fabrikitaĵoj. Almozuloj sur la strato. La multaj piedoj sen botoj. Manko de maŝinoj kaj teknikistoj — el la lasta ŝajne originas la granda diferenco en salajroj. La iom naiva kredo en tuja mondrevolucio.

Bonaj. — La propaganda fervoro, la gaŝtemo kaj kapablo de la sovetiaj K-doj. La intereso pri la brita karbministaro kaj la malavara subteno donita. La oficiala zorgo videbla en la muzeoj ktp. pri la historiaj restaĵoj de estintaj epokoj. La kuraĝa rekonstruo de la domoj kaj vojoj. La serioza lukto kontraŭ nescio kaj analfabeteco. La renverso per kiu laborista klubo nun funkcias en domo de estinta riĉulo, per kiu ripozejo por sindikatanoj kaj infanejoj anstataŭas la ludejon de kapitalisto.

La entuziasmo de la instruistoj kaj la vivplena intereso kaj sinrego kaj organizo de la studantoj.

La brile koloritaj afiŝoj. La eldonego de de libroj edukaj. La nova arto kaj vivo en la laboristoj kluboj. La fiero kaj kontento de la ruĝa armeano (*).

La espero kaj certa konvinko de la ordinara laboristo pri estinta kaj estonta pliboniĝo sub la soveta reĝimo. La influo kaj povo de la sindikataro de la Laborpalaco en Moskvo mem ĝis la laboristkomitato en ĉiu fabrikejo vizitita. La sennombraj portretoj de Lenin. La apliko de la kino kaj radio kiel grava kulturilo speciale por la vilaĝo. La intensa politika konscio de la laboristoj kaj eĉ de junuloj kiuj organiziĝis preskaŭ en la lulilo. La natura riĉeco kaj vasteco de la lando.

La batalo inter la novo kaj la malnovo en kiu, laŭ miaj impresoj, fine venkos la Novo.

Mark Starr.

SCIENCO - TEKNIKO

Novaj metalmembranoj.

En la Berlina fizika-teknika instituto oni sukcesis ellabori novajn metodojn por la produktado de treege maldikaj metaltavoloj. Laŭprincipe oni elektrogalvane estigas la deziratan metalfolieton sur pli dika ŝirma metaltavolo, kiu poste estas korodata. Tiel estis preparataj membransimilaj folietoj el nikelo kaj oro, havantaj dikecon de 0,01 mm. (unu milimetro centono). Reŭĝenografie (1) oni difinis, ke tia dikeco enhavas nur 30 atomtavolojn. La folietoj estas mirige elastaj kaj plene diafanaj. Ĉi tiuj membranoj ludos gravan rolon ĉe novaj atomesploroj kaj eble en la radio- kaj telefontekniko.

★

Supraj limoj por la besta kaj planta vivo.

Laŭ la raportoj de la lastaj ekspedicioj por la esploro de « Mount Everest (plej alta monto en la mondo, 8860 m.) oni trovis ĉe la alteco de 5200 metroj, sur senkovraj rokoj, gazelojn, leporojn, kokbirdojn kaj alaŭdojn. Gis 6400 m. oni vidis papiliojn kaj abelojn; araneojn ĝis 6700 m.; monedojn kaj kondorojn ĝis la ega alteco de 8230 m. La supra limo por plantoj estas ĉe 6620 m., kreskas tie nur kelkaj muskospecoj.

H. Muravkin.

★

Valoraj eltrovajoj.

En Azerbejĝan ĉe vilaĝo Zaglik' (suda Kaŭkazo) estas trovita granda provizo da aluminiaj minajoj (ĉirkaŭ 17.000.000 tunoj). Ĉe vilaĝo Daŝkesan' en distrikto Ganĝa de l' sama respubliko estas trovitaj riĉegaj ferminaĵoj havantaj 74 % da pura fero. Tuta provizo da ferminaĵo egalas ĉirkaŭ 33.000.000 tunojn.

M. Krjukov.

(*) Ŝajnas ke la « Daily Mail » (burĝa jurnalaĉo londona) ne konsentas, ĉar la 9-an de aŭgusto ĝi raportis per grandliteroj. « Rusa Ribelo, Armeo kaj Ŝiparmeo Malobeas. Petrograd kaj Kronstadt Centroj de Ribelo. Soldatoj fortranĉis la kapon de generalo en Odessa. Bataloj en Ukranio ». Mi devas konfesi, ke kvankam mi tiam estis en Leningrado tiam mi ne remarkis la « ribelegon ».

(1) De Rœntgen, la fizikisto kiu eltrovis la t. n. radiojn X.

☆ DISKUTEJO ☆

Ĉu Marks eraris?

(Daŭrigo)*

Ripeto de la angla ekzemplo

« Ekzistos denove socialismo en Anglio. » skribis Fr. Engels en la jaro 1885. La lastaj okazintaĵoj en tiu mondon reganta lando al ni montras pli ol io ajn la pravecon de la marksista teorio, tiel ofte « mortigita » per la fama « angla ekzemplo ». Ĉio, kion Engels tiam anoncis, nun fariĝos fakto: Britio perdis sian monopolan pozicion sur la monda merkato.

Jam antaŭ la monda milito, la parto okupita de Anglio en la tutmonda komercado pli kaj pli malgrandiĝis. Kiam Engels skribis la suprecititajn vortojn, Anglio estis ĵus perdonta la absolutan, unikan monopolpozicion, tamen ĝi estis je la komenco de la XX-a jarcento, kvankam ne plu la unika, sed ankoraŭ la plej forta el ĉiuj kapitalistaj ŝtatoj. Pasis jardeko, kaj la germana imperialismo gravege minacis la lastan, al ĝi restintan parton de ĝia gvidanta rolo. Pro la angla-germana kontraŭeco eksplodis, en 1914, la kvarjara milito, kiu dronigis la homaron en marego de sango.

Germanio estis venkata; sed anstataŭ ĝi, alia potenco ekaperas por ekokupi en la imperialista mondo la unuan lokon, tiel akre defendatan de la britia burĝaro. Post kvarjara milito kontraŭ la germana imperialismo, kiu volis esti la unua potenco de l' mondo, la angla imperialismo devis malplezure konstati ke dum la longedaŭra batalado alia potenco estis okupanta tiun unuan lokon kaj *tiu potenco estas Usono.*

Dum la milito, la tuta produktado de la militantaj landoj estis nature organizita ĉefe por kreado de detruiloj kaj de konsumiloj nur por propa uzado. La bezonoj de ĉiuj aliaj kontinentoj de l' mondo, por kiuj Eŭropo estis la industria produktejo, postulis kontentigon, kaj ne ricevante varojn el la eŭropaj ŝtatoj, la kolonioj kaj duonkolonioj, ekonomie post restintaj, devis finfine krei siajn proprajn industriojn.

Parte ili mem produktis la varojn ricevitajn antaŭe el Eŭropo, parte ili aĉetis la necesajn produktaĵojn en Usono kaj en Japanio. Kaj kiam la milito estis finita kaj Anglio ekpretis sin ĵeti sur la merkatoj kiuj estis antaŭe en germanaj manoj... tiuj merkatoj kaj la merkatoj de la britia industrio mem, estis konkiritaj de aliaj konkurantoj.

Apud la angla komerca ŝiparo, pri kies senkompara grandeco la britia burĝaro ĉiam speciale fieris, ekkreskis la usona ŝiparo kiu konsistis en 1914 el 2.490 komercaj ŝipoj kun 2.000.000-tuna enhaveble co kaj kies nombro, en la jaro 1924, estis 5.123, kun tuno kvanto de 13.600.000, jam preskaŭ atinganta la britian forton.

En preskaŭ ĉiuj landoj, la vendado de britiaj varoj malprogresas, tiu de usonaj produktaĵoj plimultiĝas. Jen nombroj, montran-

---

*) Vidu la n-rojn 99, 102, 103, 104 kaj 105.

taj la procenton de Britio kaj Usono en la tuta importo de kelkaj landoj:

Importo en	jaroj	EL BRITIO 1913 procento	EL BRITIO 1923 procento	EL USONO 1913 procento	EL USONO 1923 procento
Argentinon . . .		31.0	23.8	14.7	20.9
Brazilion.		24.5	26.6	15.7	22.2
Ĉilion		30.0	24.0	16.7	26.8
Paraguajon . . .		28.6	22.8	6.0	15.7
Japanion	mil. jenoj	123	237	122	512

El tiuj nombroj evidentiĝas, ke dum la lastaj dek jaroj, la britia industrio perdis konsiderindan parton de sia merkato, malgraŭ la preskaŭa malapero de la germana konkurenco, kaj pro tio ke Usono ĉie almilitis sukcesplene la britian monopolon.

Tiu ĝenerala tendenco — malfortiĝo de la britia imperialismo kaj plifortiĝo de l' usona — estas konstatebla eĉ en la senpera influsfero de Britio mem: en ĝiaj dominioj kaj kolonioj. Ekzemple, la importo de kotonajoj el Britioj en Kanadon falis de 61 % de la tuta kanada importo, antaŭ la milito, al 50 % nuntempe, dum la parto de Usono je importo de la sama varkategorio leviĝis de 28 % ĝis 48 %. La parto de Anglio en la importo de kotonaj fadenajoj en Hindio malaltiĝis de 86 % (en 1913) ĝis 47 % (1923-24), la parto de Usono kreskis de 2 % ĝis 46 % dum la sama periodo. En 1913-14, 2880 aŭtomobiloj estis importataj en Hindio; 1669 el ili venis el Britio. En 1923-24, la nombro de importitaj aŭtomobiloj estas preskaŭ 8.000; el ili 1003 britiaj, 2865 usonoj, 3290 kanadaj.

Nombroj estas senkompataj. La jus menciítaj faktoj montras, ke Britio cedis sian unuan lokon sur la monda merkato al la Usona kapitalismo. Kaj ĉiuj konsekvencoj de la privilegia, certagrade monopola pozicio, kiujn ni povis observi en Britio dum la pasinta jarcento kaj kies karakterizon el la plumo de Engels ni citis en la antaŭa artikolo, nature devas montriĝi — eble sub iel aliaj formoj — ankaŭ en la socio vivo de Usono. Interklasa batalo furiozas en Britio, perdinta sian mondmerkatan monopolon; sed interklasa harmonio regas en Usono, kiu nun okupas en ia mezuro la antaŭan postenon de la britia kapitalismo.

Tamen ekzistas diferenco inter la angla ekzemplo kaj la nova kontraŭmarksisma argumento usona.

La burĝaj profesoroj kiuj sin apogis, antaŭ pli ol dudekvin jaroj, sur la anglaj faktoj por « detrui » la marksismon, konstatis, ke malgraŭ disvolviĝo kaj centralizo de l' kapitalista produktado, klaskonscio de la proletaro tute ne malvolvis sin, ke la laboristoj restis burĝaspiritaj; el tio ili konkludis, ke la historia materialismo, unu de la du pilastroj de la marksista teorio, estis eraro, ĉar la situacio en la produktadprocezo ŝajnis tute ne influi la ideologion de la laboristoj. (En la antaŭa artikolo, ni jam klarigis, laŭ Engels, pro kio.)

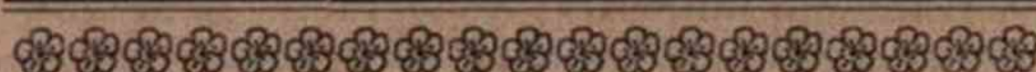
En la nuna okazo, sin bazante sur la usona ekzemplo, oni atakas ne nur la historian materialismon, sed ankaŭ la duan pilastron de la marksista teorio, la ekonomian doktrinon mem. Oni konstatas ne nur foreston de klaskonscio en la proletaj amasoj de Usono; oni konstatas eĉ ke la teorio pri centralizo estas malprava, ke la kapitalo pli kaj pli dispeciĝas, ke ĉiu havas la eblon fariĝi kapitalisto, kaj ke tiel socialismo fariĝas ne nur superflua, sed eĉ neebla, ĉar forestas la ĝeneralaj kondiĉoj objektivaj same kiel la potenco subjektiva kaj konscia por ĝin efektiviĝi.

La klarigoj de Engels pri la mondmerkata monopolo jam sufiĉus por komprenigi la mankon de klaskonscio de la usona laboristaro, ĝian altan vivnivelon, la maloftajn klasbatalojn, la klasan kunlaboradon, ĉiujn cirkonstancojn, kiuj estas la idealo ne nur de multaj burĝoj. sed eĉ de laboristoj eŭropaj. Same kiel je la epoko de Marks kaj de Engels en Anglio, superprofitoj elfluas hodiaŭ grandkvante el la mondmerkata supereco de la usona burĝaro, tiel ke la kapitalistoj de la nova kontinento povas doni al siaj salajruloj pli altan pagon, ke ili havas apud si « burĝan » proletaron. La mondmerkata supereco migris de Anglio al Usono; kun ĝi transmigris klasa harmonio kaj interklasa kunlaborado.

Ni jam nun vidas, kial Usono estas la idealo de ĉiuj utopiuloj de socia harmonio, same kiel Anglio estis ilia idealo antaŭ duonjarcento. Sed ĉu la klarigo de Engels sufiĉas *por komprenigi ankaŭ la « malcentralizon » de l'kapitalo*, pri kiu la burĝaj ekonomistoj publikigas tiom da statistika materialo?

Jen la demando, kiun ni devos esplori en la sekvanta artikolo.

Lucien Révo.

" Malordo " inter Holandaj soldatoj

Okazis la 20-an nunmonate ribeleto en la la kazerno de l' urbo Assen.

Al la soldatoj de l' 12-a kaj 9-a regimentoj estis ordonita marŝi kelkajn horojn dum terura varmego kaj kun plena militarmaĵo. Survoje la soldatoj sin pene antaŭen movis. Multaj devis ĉesi la marŝadon, perdinte siajn tutajn fortojn. Eĉ kiam ili jam estis en la urbo, kelkaj ne plu povis atingi piede la kazernon. Ilin oni poste, per aŭtomobilo transportis al la kazerno.

Vespere formiĝis kelkaj grupoj en la kazerna korto, kaj diskutinte pri la fitraktado ili protestis. Timante, ke io eksterordinara okazu, vokis kapitano Glasius kelkajn soldatojn, kiuj garddejoris, kaj ordonis ke la protestantoj disiru. Ĉar ili ne tuj obeis li komandis la dejorantojn pafi. Ili pafis aeren, sed ĉar tio ne utilis, ili do pafis al siaj K-doj.

Rezulto: Unu mortpafita kaj unu danĝere vundita.

Sed la « ordo » denove regas...

SAT-ano 6625.

DE LEGADO SEN ATENTO NE RIĈIĜAS LA PRUDENTO.

Sanstato de la gelernantoj en Bulgario

En la raporto, farita de l' « Instrua komitato » al la ministro por popola klerigado, pri la pasinta lernojaro, inter aliaj faktoj troviĝas ĉi jenaj sufiĉe interesaj. Parolu la nombroj mem: Dum la lernojaro, 390 lernantoj el 22.545 forlasis la lernejon pro malsano aŭ morto; el 15.217 lernantinoj forlasis la lernejon 423, entute 813 personoj.

Per procenta tabelo oni ricevas la jenon: gelernantoj forlasintaj la lernejon pro malsano:

	Knaboj	Knabinoj
En neplenaj miksitaj (knab-knabinaj) gimnazioj	1.76 %	2.21 %
En komunumaj plenaj gimnazioj	1.73 »	2.41 »
En pedagogiaj lernejoj	1.70 »	2.56 »
En plenaj gimnazioj .	1.75 »	3.07 »

Mortintaj

	lernantoj	lernantinoj
En la plenaj gimnazioj	0.21 %	0.30 %
En la komunumaj gimnazioj	0.24 »	0.45 »

La ĉi supraj nombroj montras pli klare, ol io alia la sanstaton en bulgaraj lernejoj.

Sed kial ĉi tio okazas? Bulgara registaro ja zorgas pri la lerneja sanstato. Kiel aspektas ĉi « zorgo », K-do Zdravejkin bone montris en sia artikolo en « S-ulo » n-ro 85. La burĝaro zorgas pri policistoj kaj detektivoj, sed ne por la junaj spiritoj. Ĝi emfazas, ke estonte estos pli zorgata la inteligenta junularo kaj precipe la knabino, ĉar Bulgario ja estonte bezonos « inteligentan patrinon ».

Sed fakte la malsanstato kaj mizero ne pli frue ĉesos detrui la junajn organismojn, ĝis ni mem ordigos la aferon kaj forpelos la burĝajn « zorgantojn ».

Jolo (*4100*).

ATENTIGO

Ĝis nun la gazeto estis tre akurate finpresita ĉiulunde vespere. *La ekspedado povis do esti farata ĉiumarde. Tamen multaj abonantoj plendas pro malakurateco aŭ eĉ pro nericevo de la gazeto. La ekspedado estas farata en la presejo kaj ĝis nun ni ne povas eltrovi ĉu la malakurateco estas kaŭzata de la ekspeda servo aŭ de la poŝto. Ni enketas pri tio. Sed por ke ni povu plendi ĉe la poŝto necesas, ke ni havu stampitajn banderolojn kun la dato de ekspedo kaj alveno.*

La abonantoj kiuj ne ricevis ĝis nun akurate la gazeton bonvolu faciligi al ni la kontrolon, sendante la koncernajn banderolojn.

★

Pro akcidento okazinta en la presejo, ĉi-numero malfruas je unu tago. La legantoj bonvolu indulgi kaj esti certaj, ke ni klopodadas por bonordigi ĉion. Oni bonvolu almenaŭ konscii, ke ne facila estas nun nia tasko.

E. K.

TRA ESPERANTIO

Bilanco

DE LA

V-a Kongreso de SAT

(Wien 1925)

Ke tiun bilancon ni publikigas nur 16 monatojn post la Kongreso, pro tio eble miros la legantaro. Almenaŭ ni klarigu, eĉ provu pravigi tiun prokraston.

Jam en oktobro 1925, E. K, insiste petis al K. K. pri livero de la Kongreskonto: plurfoje estis al ni respondite, ke diversaj baroj malebligas tujan likvidon, des pli, ke tiam la bilanco deficitis pro manko de iuj enspezoj. Dume la K. K-anoj klopodis ĉe Wiena laborista ĉambro por ricevi la promesitan subvencion; tio sukcesis nur antaŭnelonge, kaj jen la bilanco prezentas profiton da Ŝ. 93,96.

Ni donas kvitancon al K. K. por tiu konto, kaj ankaŭ aprobas ĝian proponon dispartigi la profiton jene: 1/3 al Eldon-kooperativo de SAT, 1/3 al Aŭstria Esp. Labor. Ligo, kaj 1/3 al Wiena SAT-anaro.

Ekz. Kom. de SAT.

1-10-26.

ENSPEZOJ

	Ŝ.
Kotizoj	890 70
Subvencioj	200 —
Donacoj	190 80
Dumkongr. vendoj	411 50
Restaj. (p. k. il.)	3 —
» (ĉe SAT)	113 58
» (tro elspez.)	20 —
	1.829 58

ELSPEZOJ

	Ŝ.
Administraj	270 35
Vetur-	21 60
Poŝt-	116 14
Lu-	421 —
Kongresaĵ	262 15
Gratifikac.	3 20
Divers.	21 30
Spec. kongr.	360 08
Elsp. de SAT.	166 79
Fak.	93 01
Resto el Kgr. Ensp.	93 96
	1.829 58
Restas	93 96

Por la *Loka Komitato*,
Rinesl (2362), *Prezidanto*.

Ĉech (1703), *Kasisto*. Slezak (1102), *Sekretario*.

Batta (246),
Vena Hejda (1795), J. Strasser (4113),
Revizoroj.

Wien, la 2-an de Aŭg. 1926.

UKRAINIAJ SINDIKATOJ POR ESPERANTO!

La ĉeforgano de l' Kom. partio Ukrainia « Komunist » (n-ro 206-1990) kaj la ĉeforgano de l' Ukrainiaj Centra Sindikata Konsilantaro kaj sindikataj Direkcioj « Proletarij » (n-ro 206-919) komunikas, ke la 8. sept. en Ĥarkov la Kultur-Kleriga Konferenco ĉe Ukr. Sindikata Konsilantaro (V. U. S. P. S.) debatis la demandon *pri enkonduko de esperanto en laboristaj kluboj de Ukrainio* kaj solvis ĝin favore al la mondlingvo.

Jen kion komunikas la ĉeforgano de l' sindikatoj:

« La Kultur-Klerig-Faka *Konferenco konfesis la necesecon de l' disvastigado de esperanto inter la larĝaj laboristaj amasoj. Al ĉiuj sindikataj organizoj estas proponite doni la eblan helpon* dum la aranĝo de rondetoj en laboristaj kluboj kaj « ruĝaj anguletoj » (1).

K-doj, el ĉiuj landoj, utiligu ĉi-fakton por propagando de esperanto en sindikataj rondoj. Klopodu por ke estu represata ĉi informo en ĉiuj lab. gazetoj.

Pli vigle, K-doj! pli vigle!

Dneprano.

KION BEDAŬRAS LA DELEGITOJ AL SOVETIO?

Ĉiuj scias, ke Sovetio fariĝis la stud-objekto de multegaj laboristaj delegitaroj. Nedelonge venis la « Dua Germania Laborista Delegitaro ». Unu grupo de l' delegitaro, vizitante kaŭkazion, estis intervjuata de K-do Izgur en Kislovodsk.

K-do Kärber, prezidanto de l' delegitaro plendis pri la grandaj malhelpoj, kiujn spertis la delegitoj, pro tio ke ili povis interparoli nur per tradukistoj, sed ne senpere: ja la delegitoj ne havis komunan lingvon kun la laboristoj de USSR. La manko de komuna lingvo, deklaris K-do Kärber, kaŭzis, ke ni povis ricevi nur la duonon el tiu utilo, kiun la vizito devus doni.

Antaŭ la forveturo de l' delegitoj el Kislovodsk, ili sendis jenan leteron:

« Al K-do Izgur,
ano de l' Sennacieca Konsilantaro de SAT.

Veturante tra Sovetio por studi la situacion, kiun la revolucia laborista klaso de ĉi lando kreis kaj almilitis por si, ni devas konstati, ke fremda lingvo estas ĉiam grandega malhelpo por la plena interkompreno kaj reciproka pens-interŝanĝo. Tial necesas saluti tion, ke la proletaro lernu kaj disvastigu la internacian lingvon esperanto, ĉar en ĝi estas la ŝlosilo al la plena interkompreno de l' proletoj ĉiulandaj. Esperanto estas por la proletaro netaksebla potenca ilo por unuiĝo kaj klasbatalo por la alta celo de socialismo. — *Fritz Kärber*, prez. de l' 2-a germ. labor. delegitaro. *Siegfrid Enge*, ano de l' germ. lab. delegitaro.

Kislovodsk, 5 Sept. 1926. »

Disvastigu, K-doj, ĉi supran, varbopovan deklaron. Traduku, represigu.

Dneprano.

(1) « Ruĝaj anguletoj » — tiel en Sovetio estas nomataj klubetoj aŭ klub-filioj, aranĝataj por malgrandaj laborejoj (100-200 laboristoj).

SAT-ANOJ AŬSKULTU

Ĉi sube ni publikigas la adresojn de redakcioj organizoj, kiuj serĉas interrilatojn per esp-o kun eksterlandaj « labkoroj » SAT-anaj. Viaj leteroj estos uzataj ĉu en gazetoj, ĉu en murgazetoj, ĉu per radionovajoj. La graveco kaj utileco por SAT de tia korespondado estas evidenta. La K-doj ĉiam ricevos respondon!

Redakcioj. — 1) « Zvesda » redakcia gazeto Sovetskaja, 63. 2) Redakcia « Sovetskaja Belarusj »; Ug. Sovetskoj i. Leninskoj ul. 2-oj dom Sovetov. Al ambaŭ gazetoj skribu pri laborista vivo, klasbatalo, sindikatmovado, laborkormovado kaj kultura vivo de la laboristaro. Skribu ciferojn kaj faktojn el via propa vivo aŭ el la vivo de laboristoj el via fabriko, uzino; partio ktp. 3) Redakcio de « Beloruskaja Vesto » Sovetskaja 63, 3 etaĝo. Pri vivo de vilaĝanoj. 4) Ploŝcadj Svobodu Narkompros « Asveta » Redakciaja. Pri edukado, pri vivo de geinstruistaro, pri novaj problemoj en pedagogio. 5) « Dvorec Truda. kom. n. 9, 2 etaĝ. Redakcija « Profruha ». Pri vivo de laboristoj de diversaj sindikatoj. 6) 7) kaj 8) Komsomolskaja 15, redakciaja « Ĉurvonaja Zmena »; (Pola jun.) « Gviazda Mlodzejs ». Sama adreso. « Maladu Aratu ». Sama adreso. 9) (Pionirjurnalo) Narkompros redakcija « Beloruskij Pioner ». Pri pionira vivo kaj infanlaboro. 10) kaj 11) (Literatursciencaj revuoj) Sovetskaja 63. 12) Redakcia « Polumja ». Revolucionnaja 21, Inbelkult, redakcija « Molodnajak ». Ĉiuj en Minsk.

Organizoj. — 1) Ul. Engelsa, 30. Centra komunista klubo en la nomo de K. Marks. 2) Universitetskaja ul. CR. MOPRO (I. R. H.). 3) Revolucionaja. 21. Instituto de Blankrusia kulturo. 4) Sovetskaja ul. CKKP BEL. Jenotdel. Redakcio de la jurnalo « Belaruskaja Rabotnica i Krestjanka » (Virina). Ĉiuj lokataj en Minsk. Al ĉiuj skribu esperante kaj notu sur la letero supre: *Esperanto.*

Adreso de la oficejo de Internacia Laborista nterligo ĉe B. C. O. S. E. U.; Minsk poŝtkesto 33. Al ĝi sendu: raportojn, fotojn, gazetajn eltranĉojn el jurnaloj kaj gazetoj, leterojn por sindikatoj kaj aliaj organizoj. SAT-anoj ne forgesu, ke la celo kaj tasko de SAT estas utiligi praktike esp-on.

Dim. Ŝnejko (603).

Ĉiujn esperantajn kaj neesperantajn jurnalojn ni petegas represi.

O. F. I. L. I.-S. A. T.-S. E. U., Minsk, petas ĉiujn SAT-anojn, sendi gazetojn, kie estis kaj estos presitaj artikoloj ricevitaj per esp-o; tradukoj estas dezirataj. Sendu: Minsk, poŝtkesto, 33, OFILI.

LA SAT-APARATO SERVAS

En Minsk estis, okaze de la tri tagojn daŭrinto monkolektado por la anglaj karbministoj, presita gazeto la « Lampo de karbministo ». En ĝi estis kvin artikoloj presitaj, kiuj estis tradukoj de esperantaj leteroj ricevitaj per la SAT-aparato de niaj strikantaj anglaj K-doj.

Per la ĉi tiea radiostacio estis disaŭdigataj la tradukoj de 14 esperantaj leteroj ricevitaj el la eksterlando.

La Tolstoj-Muzeo de l' Akademio de la Sciencoj en U. S. S. R., petas, ke oni sendu al ĝi librojn, gazetojn, fotografajojn, skrib-

aĵojn ktp., kiuj rilatas al la vivo kaj agado de L. Tolstoj.

La adreso estas: Tolstoj-Muzeo de la Akademio de Sciencoj. U. S. S. R., *Leningrad*, Tuĉkova naberejnaja, 2-a.

★

KRONIKO

Belgio.

Antverpeno. — Komence de la nuna jaro nia grupo: «NIA IDEO», organizis esperanto-kurson, kiu sufiĉe sukcesis. Ni akiris per tiu-ĉi kurso dek novajn membrojn. Vintre la urba estraro organizas oficialajn vesper-kursojn, kiuj ampleksas 2 studjarojn. Tiuj kursoj havas ĉiam grandan sukceson, sed bedaŭrinde la pli granda parto de kursantoj lab. erariĝis ĝis nun en la burĝaj kluboj. Sed malgraŭ la granda konkuro de la burĝoj (ni havas en la urbo 13 klubojn esp-ajn.) ni esperas ke la oficialaj kursoj povos doni al la lab. esp-a movado de nia urbo pli grandan nombron da novaj membroj.

Malgraŭ ke la nuna Antverpena propaganda Komitato ne havas nian tutan aprobon, ni posedas en ĉi-komitato 3 delegitojn. Tiuj delegitoj havas la specialan taskon gardi niajn rajtojn en la komitato, tenadi la agadon sur absoluta neŭtrala vojo. Dank' al tiu komitato ni havas nun en Antverpeno oficialajn kursojn de esp-o.

Dum somero niaj malnovaj membroj organizis intergrupajn korespondadvesperojn. Ni malsukcesis ĉar ni renkontis eksterlande nesufiĉan partoprenon. Ankaŭ mankis bona gvidanto. Sed ni rekomencos la aferon dum vintro. Estos aranĝataj intergrupa korespondado, tradukajoj, diskutadoj, paroladoj, deklamadoj, studadoj de kantoj ktp.

La 17-a okt. ni organizos festvesperon en la Hoboken-a Popoldomo. Hoboken, industria antaŭurbo de Antverpeno, posedas novan lab. esp. klubon kaj kune kun la Hobokenaj K-oj. ni fortege laboras por nia programo. Antverpeno havas nun ok novajn SAT-anojn, ĉiuj membroj de nia SAT-rondo, kaj ni ekkomencos tre baldaŭ gazetpropagandon por nia lingvo kaj nia movado.

F. H. Aerts *(7253)*.

★

AL LA TUMONDA SAT-ANARO!

Rezulte de nia Kongreso montriĝis en Leningrado granda kresko de l' intereso al esperanto. Tiu interesiĝo ebligas entrepreni pli malpli larĝan organizon de esperanto-rondoj ĉe kluboj, entreprenoj ktp.

Memkompreneble, ke la interesiĝantoj lernos esp-on ne pro ĝiaj lingvaj kvalitoj, sed pro la ebleco ĝin praktike eluzadi por interligo kun ekstersovetiaj K-doj. Por priservi la rondojn, Leningrada Gub. Komitato de SEU decidis fondi Sekcion por Internacia Kunligo.

La Sekcio bezonas adresojn de eksterlandaj K-doj por organizi individuan kaj *kolektivan* korespondadon. La interesaj leteroj aperos en leningradaj ĵurnaloj, murgazetoj ktp.

En la korespondproponoj ni petas noti vian profesion kaj preferatajn temojn.

Ĉiu letero nepre estos respondata. La leterojn adresu al: K-do. Georgo N. Teterin, Fontanka 21, Leningrad (Sovet-Unio).

★

NIA POŜTO

La K-doj kiuj petis en «S-ulo» enmeti alvokon al proleta infanaro devas sendi al ni la koncernan enpresendan tekston kun adreso ktp. Ili verŝajne forgesis, ke tio necesas. — *Red.*

J. Majstrovich-Dargaville: Jam delonge vi sendis monon al ni, sen ia ajn sciigo. Ankaŭ mankas la kompleta adreso. — *Adm.*

A. Nadal-Palma: Resp. kuponoj malestis en via let. de 3-9-26. — *Adm.*

LINGVAJ DEMANDOJ

Novan konfuzon mi malkovris. Bezonante esperantan ekvivalenton por la vorto *revenu* (fr.), Einkommen (germ.), income (angl.), dohod (rus.). mi serĉas en la vortaro de Grosjean-Maupin kaj trovas: *rento, ricevotajo.*

Nek unu nek la alia esprimo estas trafa por scienca bezono. La vorto *rento* ŝajnas esti vera ŝtopilo por ĉiuj truoj. Ĝi jam havas difinitan sencon kaj ne povas esti uzata kiel la prepozicio *je* aŭ la sufikso *um*. *Rento* estas «revenu», sed ne ĉiu «revenu» estas *rento*, same kiel tablo estas meblo, sed ne ĉiuj mebloj estas tabloj.

La vorto *ricevotajo* ne estas pli klara.

Ĉu elekti tute novan vorton, ĉu formi la bezonatan esprimon laŭ angla-germana modelo (cetere tre simila al la franca kaj rusa esprimoj) *envenajo?*

L. R.

★

MEMORNOTO

Represis el «Sennaciulo» la jenaj gazetoj: *Nijegorodskaja Komuna*, Sovetio, 11-9-26: «La sorto de infanoj kaj lab. en Germanio (n-ro 45). — *Sächsische Arbeiter Zeitung*, Germanio, 25-9-26: Sekreto de siberia «Tajga» (102).

Enhavas notojn pri SAT. — *L'Humanité*, Paris, 23-9-26: Leteron de Lunaĉarski al la VI-a. — *Le Libertaire*, Paris, 24-9-26.

Enhavas tradukajojn el esperantistaj leteroj. — *Zvezda*, Minsk, 1, 2, 4, 5, 7, 9, 17-9-26. — *Sovetskaja, Bjelarusj*, Minsk, 1, 5, 8, 10-9-26. — *Krasnoarmejska Pravda*, Blankrusio, 1, 5, 7, 11, 12, 15-9-26. — *Ĉurvonaja Zmena*, Blankrusio, 12, 16-9-26. En ĉiuj ĉi gazetoj estas notite, ke la leteroj estas ricevitaj per esp. kaj oni ofte parolas en la artikoloj pri la praktika gazetserva SAT-aparato.

Enhavas priesperantajn artikolojn. — *Soveckaja Bjelarusj*, Minsk, 5-9-26. — *Blankrusia Vilaĝo*, Minsk, 3-9-26. — *Krasnoarmejska Pravda*, Blankrusio, 12-9-26.

KORESPONDADO

TARIFO

Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,50 mk. or., ĉiu plia linio la samon. Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.

MALLONGIGOJ: L — letero, PK — poŝtkarto. PI — poŝtkartoj ilustritaj. PM — poŝtmarkoj. bfl. — poŝtmarko sur bildflanko. k. ĉ. l. — kun ĉiuj landoj. esp-aĵo — esperantaĵo.

Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

Aŭstrio.

K-do *Joh. Beraneck*, Schinaglgasse, 6, III./22, *Wien, XVI.*, dez. interŝ. PI. k. ĉ. l. Resp. garantiata.

— K-do *Karl Wiedermann*, Quellenstr. 136/36 *Wien, X. dez.* koresp. kun orientanoj, amerikanoj. japanoj k. ĉinoj. L, PI. Nepre resp.

Ĉekoslovakio.

K-do *Carlo Jirka*, trida ĉeskosl. legir, 37, *Ceské Budějovice* dez. koresp. kun ĉiul. gek-doj pri ĉ. temoj, L. PI, PK.

— K-do *Franz Frank*,. Gabelsberger Str., 811, *Most*, dez. koresp. k. interŝ. PM. k. ĉ. l.

— K-do *Johano Dancza*, Wesselényi-u. 13, *Eger*, dez. koresp. pri la rajtoj de virinoj en div. epokoj k. lokoj.

Francio.

2 K-doj dez. koresp. kun gek-doj ĉiulandaj pri ĉ. temoj. Adr.: *Francisco Olalla*, Cartier Piquessarry. Villa Lobit, *Bayonne-Boucaŭ.*

Germanio.

K-do *Wilhelm Bornemann*, Engelsdorfer Str. 20, *Mölkau b. Leipzig*, dez. koresp. pri ĉ. seriozaj temoj, L, PK, PI, k. ĉ. l. Resp. garantiata.

— Juna SAT-ano dez. koresp. k. ĉ. l. Adr.: K-do *R. Zscherper*, Gerbergasse, 9, *Meissen i. S.*

— K-do *Albert Richter*, Mozartstr. 21. *Aue i. Erzgeb.* dez. koresp. k. ĉ. l. L., PI.

— K-do *Herbert Pollmer*, Steinstr. 8 *Aue i. Erzgeb.* dez. koresp. k. ĉ. l. L., PI.

— K-do *Max Pautzsch*, Georgstr. 2. *Heidenau i. S.*, pri ĉ. t. L, PK, PI, k. ĉ. l.

— K-do *Herbert Albrecht*, Mittel Str. 8, *Heidenau i. S.*, pri ĉ. t. L, PK, PI, k. ĉ. l.

— K-do *Georg Rolle*, Karl Marx Str. 25, *Dohna i. S.*, pri ĉ. t. ĉefe kun konstrumetiistoj, interŝ. fotojn kun amatoroj. L, PK, PI. Ĉiam resp.

— K-do *Franz Riedel, Rothenbach, Nr. 6*, Kr. Landeshut i. Schles. L, PK, PI, k. ĉ. l., certe resp.

— K-do *Alfred Köther*, Gartenstr. 20, *Netzschkau i. V.*, k. ĉ. l.

— K-do *Ernst Hiller*, Plauensche Str. 9, *Netzschkau i. V.*, k. ĉ. l.

— *Kurt Opitz*, Lina Neubert Str. 9, *Netzschkau i. V.*, k. ĉ. l.

— K-do *Kurt Herold*, Brückner Str. 24, *Mylau i. V.*, k. ĉ. l.

— K-do *Ottmar Jakobi*, Lambziger Str. 43, *Mylau i. V.*, k. ĉ. l.

— K-do *Otto Niemeyer*, Alter Schützenhof, 2, III., *Hamburg, 22*, dez. koresp. kun alilandaj k-doj, L, PK, PI.

— Dek lab. esp-istoj, dez. koresp, k. ĉ. l. komence per PI. Resp. garantias «Labesko». Adr.: K-do *Albert Klemm*, 47, I., *Meerane i. S.*

— «Labesko» serĉas interrilatojn kun aliaj Labesko-j (Labkor.) Adr.: «Labesko» ĉe k-do *Albert Klemm*, Carlstr. 47, I., *Meerane i. S.*

Sovet-Unio.

Rondeto de esp. poŝtoficistoj dez. koresp. kun ĉiul. poŝtoficistoj. Adr.: *Poĉtovaja kontora, Cita* (Siberio).

K-dino *V. Belousova*, (instruistino), kom., Odesskogo okruga, *Severinovka*, pri ĉ. t. k. ĉ. l.

— Ĉeloj de R. L. K. S. M. k. R. K. P. (b) dez. vigle koresp. pri polit., soc., k. komjunulaferoj. Adr.: *Saratov*, Saratovskije masterskije Mestkom.

— K-do *Krasnodembskij*, Petr. stor. B. Raznoĉinnga, 19, b. kv. 39, *Leningrad*, dez. koresp pri ĉ. t. k. ĉ. l.

— K-do *Alfons Beinlich, Urga*, Hapopnow-Hogancmbo, (Mongolio tra Moskvo) dez. interŝ. PM. k. ĉ. l., valoro kontraŭ valoro.

— K-do *Rizvan Kasimov*, Taŝkentskaja, 7, *Poltorack* (Turkmenio) dez. koresp. k. ĉ. l. Certe resp.

— K-do *A. Sidorov* (ruĝarmeano) N strelkovij polk Dondivizii, *Rostov/Don* serĉas koresp-antojn por reciproka interŝ. de artikoloj pri militistaj demandoj k. lab. aferoj. Represas en sovetiaj diversl. gaz. k. jurnaloj.

Le Gérant: L. GLODEAU. ★ Esperanto-Presejo J. Solsona, 9, Rue Hallé, Paris-14e — Telefono: Gobelins 62-71